

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5CdoR/3/2024
Identifikačné číslo spisu:	2322202499
Dátum vydania rozhodnutia:	25.04.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2322202499.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. vo veci starostlivosti o maloletého D. J., narodeného XX. Z. XXXX, bytom ako matka, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, pracovisko Turčianske Teplice, dieťa matky F. S. J., narodenej XX. Z. XXXX, G. XX, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária Ivan Syrový, s.r.o., Bratislava, Kadnárova 83, IČO: 47 232 765 a otca O. J., narodeného XX. Q. XXXX, G., E. XXXX/X, toho času Z., Š. XXX, zastúpeného advokátom JUDr. Andrejom Garom, Bratislava, Štefánikova 14, v konaní o udelenie súhlasu na zápis maloletého dieťaťa do základnej školy a o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9P/230/2022, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 05. októbra 2023 sp. zn. 15CoP/83/2023 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Martin (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 01. júna 2023 sp. zn. 9P/230/2022 s poukazom na § 26, § 28, § 35, § 38 Zákona o rodine udelil namiesto otca ako zákonného zástupcu súhlas na zápis maloletého do Základnej školy v O. a návrh otca na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností k maloletému doručený súdu dňa 29. 06. 2022 zamietol. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.2. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že maloletý D. sa narodil XX. Z. XXXX počas manželstva jeho rodičov, rozvedeného rozsudkom Okresného súdu Galanta č. k. 21P/167/2018-602 zo dňa 18. 05. 2020, právoplatným do rozvodu dňom 12. 06. 2020. Rodičovské práva a povinnosti k maloletému na čas po rozvode manželstva boli právoplatne upravené rodičovskou dohodou schválenou rozsudkom Okresného súdu Galanta č. k. 21P/167/2018-886 z 31. 03. 2021, právoplatným a vykonateľným dňa 09. 04. 2021 tak, že maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky, otec sa zaviazal platením výživného na maloletého vo výške 300 eur mesačne a bol upravený styk otca s maloletým na každý párny týždeň v roku od piatka od 15.00 hod. do pondelka 7.45 hod., kedy ho odovzdá do školského

zariadenia alebo matke, každý kalendárny týždeň od utorka od 15.00 hod. do stredy do 7.45 hod., a počas prázdnin a sviatkov. Uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 21P/114/2022-335 z 31. 01. 2023 o neodkladnom opatrení bol udelený súhlas namiesto otca dieťaťa so zápisom maloletého dieťaťa do ZŠ v O., XXX XX O. Č. XX; Krajský súd v Trnave uznesením č. k. 23CoP/17/2023-395 zo dňa 11. 04. 2023 uznesenie okresného súdu potvrdil. Matka so svojím priateľom a mal. D. bývajú na adrese G. XX od 21. júna 2022. Otec má trvalý pobyt v G., zdržiava sa v Z.. Rozhodnutím Základnej školy O. zo dňa 27. 04. 2022 bol mal. D. prijatý do 3. ročníka ZŠ. ZŠ zaslala otcovi rozhodnutie dňa 15. 06. 2022, keď dňa 14. 06. 2022 matka oznámila adresu otca, ktorý sa proti tomuto rozhodnutiu odvolal. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta dňa 01. 03. 2022 a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Martin, pracovisko Turčianske Teplice dňa 14. 03. 2022 spísali úradné záznamy obsahujúce vyjadrenie matky vrátane jej vyjadrenia k podozreniu otca z týrania mal. D. priateľom matky a výsledok pohovoru s maloletým. Šetrenie v domácnosti otca bolo vykonané 30. 06. 2022, správa zo šetrenia v domácnosti matky bola vypracovaná 01. 07. 2022. V tento deň bol vykonaný aj osobný pohovor kolízneho opatrovníka s maloletým bez prítomnosti matky. Ďalšiu správu zo šetrenia pomerov podal kolízny opatrovník dňa 06. 02. 2023. Pohovor s maloletým bez prítomnosti matky bol vykonaný aj 10. 01. 2023. D. uviedol, že má rád mamu aj otca a veľmi by si prial, keby boli rodičia spolu a opäť spolu bývali, opakovane sa dotazoval, prečo to už nie je možné. K prípadnej preferencii osobnej starostlivosti jedného z rodičov opakovane vyjadril nejednoznačný postoj, striedavo sa vyjadroval raz v prospech matky, raz v prospech otca. Maloletý zaujal nejednoznačný postoj i k striedavej starostlivosti a z jeho reakcií počas rozhovoru možno predpokladať, že pretrvávajúce rodičovské konflikty resp. celková situácia v rodine nemá na dieťa pozitívny vplyv. Ďalej súd prvej inštancie zistil, že mal. D. trpí epilepsiou, poruchami autistického spektra a ďalšími zdravotnými problémami. Odborníci odporúčajú pokračovať vo vzdelávaní žiaka v podmienkach základnej školy formou priamej integrácie. Maloletý navštevuje od začiatku školského roka 2022/2023 ZŠ v O., kde nastúpil ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na základe podkladov z CPPPaP v Galante, kde je evidovaný. Podľa týchto podkladov a zaslaní materiálov zo ZŠ I. mu bol vypracovaný individuálny výchovno - vzdelávací program. Školu navštevuje prezenčne a jeho prospech je veľmi dobrý. Adaptoval sa rýchlo, bez väčších problémov. Počas vyučovania a pobytu v ŠKD sa správa slušne, nevyskytli sa žiadne prejavy strachu, úzkosti. K deťom je priateľský, bez väčších ťažkostí nadviazal kontakt s novými spolužiakmi. Na prostredie si zvykol rýchlo. Zapája sa do spoločenských aktivít s ostatnými deťmi, dokonca sám často kontaktuje spolužiakov a vyhľadáva ich spoločnosť. Nemá problém zúčastňovať sa spoločenských hier na detskom ihrisku alebo hier počas telesnej výchovy. Na vyučovacích hodinách pracuje v rámci svojich možností, v prípade potreby mu vyučujúca zadanie zopakuje, znovu vysvetlí. Dieťa dokáže pracovať samostatne. Jeho domáca príprava je dobrá, domáce úlohy máva vypracované. V škole pôsobí spokojne, vyrovnane, zriedka sa objavujú prejavy neistoty a nesústredenia, čo závisí od vzájomného vzťahu rodičov a jeho presunu od matky k otcovi a naopak. ZŠ v O. je školou zabezpečujúcou výchovu a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením. Okresné riaditeľstvo PZ v Martine, odbor kriminálnej polície uznesením ČVS:ORP-196/1-VYS-MT-2022 zo dňa 21. 10. 2022 zastavilo trestné stíhanie vedené na tom skutkovom základe, že od presne nezistenej doby doposiaľ v mieste bydliska G. č. XX spôsobujú fyzické utrpenie maloletému tak, že ho osoba vystupujúca pod menom S. J. dáva kľáčať do kúta alebo medzi dvere a osoba vystupujúca pod menom V. I. maloletého bije, pričom posledne presne nezisteného dňa ho udrhel do oblasti pravého ramena, čím mu spôsobil hematómy a bolestivosť oblasti celého ramena, čím spôsobil maloletému fyzické utrpenie, nakoľko tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie vecí. V znaleckom posudku z 29. 08. 2022 z odboru psychológia ustanovený znalec K. Z. Ď. č. 24/2022 vo veci podaného trestného oznámenia uviedol, že maloletý dosahuje pásmo slabšieho priemeru, sklony ku konfabulácii vyšetrením nezistil. Maloletý má bezpečnú vzťahovú väzbu k otcovi aj k matke. Špecifická vierohodnosť môže byť mierne skresľovaná z psychologického hľadiska tým, že maloletý chce vyhovieť požiadavkám obidvoch rodičov, ktorí sú vo vzájomnom spore a nechce ich sklamať, preto môže prispôbovať svoju výpoveď. Aktuálny psychický stav maloletého bol stabilizovaný. Konanie matky maloletého, ktoré opisuje maloletý, nespôsobilo maloletému psychické utrpenie. Konanie V. I. podobne ako konanie matky nespôsobilo maloletému psychické utrpenie. Pre zdravý psychický vývin znalec odporučil rodičom, aby sa pokúsili nájsť spoločnú reč pri výchove syna, ich spory a nahrávanie maloletého neprispieva k jeho psychickej pohode a obidvaja rodičia môžu svojím konaním zbytočne syna stresovať. Pre psychické zdravie maloletého by

bolo vhodné, aby sa rodičia naučili spolu znova konštruktívne komunikovať. Pri klinickom rozhovore maloletý verbalizoval: „S ocinom vychádzam dobre. S maminou a s V. tiež dobre. V. ma nikdy nezbil. U obidvoch rodičov sa mi dobre býva. Bojím sa medveďov a vlka. Pes ho zhodil československý ovčiak s ocom ho máme. On to tak chcel počuť, otec si nahráva ma a povedal, aby som to tak povedal. Klamal som, lebo otec to tak chcel, to je všetko už o tom viac nechcem hovoriť.“

1.3. Okresný súd dôvodil, že sa pri rozhodovaní o návrhu na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností zameriaval na zmenu pomerov, ktoré nastali od posledného rozhodovania a na overenie tvrdení uvádzaných otcom. Otec pôvodne žiadal zveriť maloletého do svojej osobnej starostlivosti, na pojednávaní konanom 09. 02. 2023 navrhoval maloletého zveriť do striedavej osobnej starostlivosti a napokon požadoval zverenie maloletého do svojej osobnej starostlivosti alebo striedavej osobnej starostlivosti.

1.3.1. K prvému tvrdeniu otca, ktorým odôvodňoval zmenu výkonu rodičovských práv a povinností - týraníu maloletého, jeho bitiu zo strany priateľa matky a neprimeranému trestaniu okresný súd uviedol, že sa nezakladá na pravde. V rámci trestného stíhania vedeného na základe trestného oznámenia otca bol vyhotovený znalecký posudok psychológom a podané odborné vyjadrenie súdneho lekára. Maloletý pred psychológom priznal, že zranenie ramena (naštiepená kosť) mu nespôsobil priateľ matky ako uviedol otec, ale otec prinútil maloletého klamať a toto zranenie mu spôsobil pes, ktorého vlastní otec. Súdny lekár uviedol, že zranenie tak, ako tvrdil otec (priateľ matky maloletého uderil do ramena), je vysoko nepravdepodobné. Maloletý má k matke aj otcovi bezpečnú citovú väzbu, neprimerané trestanie zo strany matky sa nepreukázalo. Ak otec uviedol, že vychádzal len z toho, čo mu maloletý povedal, bolo potrebné najskôr uvedené riešiť s matkou, uprednostniť záujem maloletého pred vlastnými spormi, ako uviedol aj psychológ. Otec verí tomu, čo maloletý povie, pričom tento má veľmi silnú tendenciu hovoriť to, čo chce ten-ktorý rodič počuť.

1.3.2. Druhým argumentom otca bolo tvrdenie o svojvoľnom premiestnení maloletého z pôvodného do nového bydliska matky, čím bolo dieťa vyňaté z prostredia, v ktorom vyrastalo, kde navštevovalo školu a malo svoje zázemie. Otec argumentoval, že ide o vec, o ktorej má rozhodovať aj on ako zákonný zástupca, pričom s takýmto svojvoľným premiestnením maloletého nesúhlasil. Okresný súd uviedol, že uvedené riešil aj pri otázke miestnej príslušnosti, pričom je viazaný názorom odvolacieho súdu, ktorý skonštatoval, že matka ako osoba, ktorej je mal. zverený, má právo rozhodovať o bydlisku dieťaťa. Matka pôvodne mala v úmysle žiť v G., avšak s otcom sa nevedeli dohodnúť o vyporiadení bezpodielového spoluvlastníctva manželov a keďže kúpila nehnuteľnosť v G., presťahovala sa tam. Okresný súd uviedol, že v čase schvaľovania rodičovskej dohody o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvoze rozsudkom č. k. 21P/167/2018-886 zo dňa 31. 03. 2021 už matka prechodne bývala v Obci G., o čom otec maloletého vedel. Pokiaľ maloletý otcovi hovorí, že sa chce vrátiť a bývať s ním, matka uvádzala presný opak, že maloletý je spokojný a vôbec nehovorí, že by chcel ísť k otcovi. Ani iné dopytované subjekty neuvádzali, že by bol mal. nespokojný, nešťastný v starostlivosti matky alebo že by s ňou nechcel bývať. Súd prvej inštancie ustálil, že bolo v kompetencii matky rozhodnúť o bydlisku mal. dieťaťa a je úplne prirodzené, že muselo dôjsť aj k zmene ZŠ, ktorú má maloletý navštevovať. Z uvedeného vyplýva, že bolo potrebné nahradiť súhlas otca so zápisom do najbližšej školy vhodnej pre maloletého, ktorou je v tomto prípade ZŠ v O. spĺňajúca všetky predpoklady na zabezpečenie riadnej výchovy a vzdelávania maloletého. Okresný súd nahradil súhlas otca so zápisom maloletého do ZŠ v O., keďže sa rodičia o tejto podstatnej veci nevedeli dohodnúť.

1.3.3. K poukazu otca na vyjadrenia maloletého, že sa chce vrátiť tam, kde vyrastal a chce bývať s otcom, okresný súd uviedol, že tieto je potrebné určite zohľadňovať, avšak mal. miluje oboch rodičov a žiadnemu nechce ublížiť. Tento pocit ho môže častokrát viesť k uvádzaniu vecí, ktoré rodičia chcú počuť, čo otec využíva a snaží sa dieťa dostať do pozície, aby povedalo, čo vyžaduje otec. Tieto skutočnosti okresný súd zistil aj z obrazových záznamov maloletého vytvorených otcom a zámerne kladených otázok, aby odznelo to, čo otec chce počuť. Je prirodzené, že maloletý je s otcom rád, má rád prostredie, kde žil a je smutné, že je istým spôsobom zaťahovaný do problémov, príp. sporov medzi rodičmi. Okresný súd uviedol, že maloletý má psychické a vývinové problémy z oblasti autizmu a je nutné nezaťažovať ho a neriešiť s ním niektoré otázky, ktoré ho následne dostanú do pozície proti jednému z rodičov. Zdôraznil, že strana otca opakovane uvádzala, že má vyjadrenia renomovaných neurológov a lekárov, ktorí spochybňujú diagnózu mal. a jeho prípadnú liečbu, avšak žiadne dôkazy v tomto smere neboli doložené. Okresný súd tiež zistil, že otec nie je zmierený s tým, že maloletý sa s

matkou presťahoval, možno ani s tým, že žije v jednej domácnosti s priateľom matky, avšak zneužívať maloletého na svoj osobný prospech a dosiahnutie svojich cieľov nie je správne. Maloletý potrebuje citlivý prístup a oboch rodičov na jednej lodi práve s ohľadom na jeho zdravotný stav a nie to, aby musel riešiť dilemy, ktorého z rodičov viac chce.

1.4. Okresný súd poukázal na to, že otázkou zverenia maloletého do striedavej osobnej starostlivosti sa zaoberal už rozvodový súd, ktorý nariadil aj znalecké dokazovanie. Hoci znalkyňa neodporučila zverenie mal. do striedavej osobnej starostlivosti, súd maloletého do striedavej osobnej starostlivosti zveril. Odvolací súd rozhodnutie zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie a rozhodnutie z dôvodu, že matka pozná limity a špecifiká zdravotného stavu maloletého. Uvedené sa potvrdilo aj v tomto konaní, kde otec zľahčoval diagnózy odborníkov, nesúhlasil s postupmi matky ani so závermi lekárov a psychológov. Okresný súd konštatoval, že v súčasnosti nedošlo k takej zmene pomerov, ktorá by zakladala zmenu pôvodnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. dieťaťu. Podotkol, že rozhodnutie je rešpektované oboma rodičmi a mal. sa v zmysle rozhodnutia stretáva s otcom.

1.5. K návrhu otca na nariadenie znaleckého dokazovania okresný súd uviedol, že „pôvodne mal v úmysle rozhodnúť uznesením, nakoniec dospel k záveru, že bude vhodnejšie vysporiadať sa so zamietnutím návrhu na vykonanie dokazovania rozhodnutím vo veci samej“. Za dôvod zamietnutia návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania označil najmä ochranu zdravia maloletého, ktorý bol v období posledných troch rokov niekoľkokrát vypočúvaný, či už orgánom sociálnoprávnej ochrany detí, psychológom v rámci rozvodového konania aj v rámci trestnej veci. Maloletý pred kolíznym opatrovníkom uviedol, že už nevie, čo má povedať, je z toho unavený; opakované vypočúvanie negatívne dopadá na jeho zdravotný stav. Okresný súd, hoci vedomý participačných práv dieťaťa v každej veci, ktorá sa ho týka, nepovažoval za nevyhnutné opakovane vystavovať mal. vypočúvaniu o jemu nepríjemných otázkach. Dospel k záveru, že vypočutie dieťaťa súdom by nebolo v jeho najlepšom záujme. Maloletý má zdravotné problémy, opakované vypočúvanie spôsobuje zhoršenie jeho stavu, čo potvrdil aj kolízny opatrovník. Súd prvej inštancie uviedol, že názor dieťaťa mal dostatočne zistený sprostredkovanými opakovanými rozhovormi, či už v konaniach na Okresnom súde Galanta alebo v tomto konaní.

1.6. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“), podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

2.1. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 05. októbra 2023 sp. zn. 15CoP/83/2023 rozsudok okresného súdu potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 191 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a na ktoré v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP poukázal. Súd prvej inštancie rozsudok primeraným a dostatočným spôsobom v súlade s ust. § 220 CSP zdôvodnil. Otec maloletého primárne poukazoval na presťahovanie matky s mal. dieťaťom do bydliska v G. a na to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je v rozpore s rozhodnutím Ústavného súdu SR (uznesenie sp. zn. II. ÚS 40/2019, pozn. dovolacieho súdu). Odvolací súd zdôraznil potrebu posudzovať každý prípad jednotlivo, s prihliadnutím na vykonané dokazovanie. Je zrejmé aj z predchádzajúcich rozhodnutí, že v tomto konkrétnom prípade či už súd prvej inštancie alebo súd odvolací posudzovali oprávnenosť zmeny bydliska u mal. D. a dospeli k záveru, že nie je v rozpore so záujmami maloletého a matka mal. bez toho, aby zasiahla do oprávnených záujmov a práv otca dieťaťa, takúto zmenu vykonala aj bez jeho súhlasu. Zmenou bydliska nedošlo k odlúčeniu maloletého od otca, nakoľko naďalej v dohodnutom rozsahu dochádza ku styku, ktorému matka nijako nebráni. Otec netvrdil ani nepreukazoval problém s realizáciou styku (k dispozícii má osobné motorové vozidlo, dieťa je vo veku, kedy je schopné prevozu z G. do Z. a späť). Okresný súd tiež správne poukázal na skutočnosť, že v čase schvaľovania rodičovskej dohody matka maloletého už bývala v obci G. a pokiaľ dieťa bolo zverené do jej výchovy a opatery, ďalším logickým krokom bolo, že dieťa bude navštevovať základnú školu v mieste bydliska, ktorá je vhodná pre výuku mal. D. aj s prihliadnutím na jeho zdravotné problémy. Zmena prostredia sa nijako neprejavila na študijných výsledkoch, resp. zhoršení zdravotného stavu maloletého. Pokiaľ doteraz súdy vyhodnotili, že zmena bydliska nezhoršila zdravotný stav a ďalšie vzdelávanie a rozvoj maloletého,

je správne aj rozhodnutie, že pre dieťa je vhodné navštevovať Základnú školu v O., a preto okresný súd dôvodne udelil súhlas namiesto otca ako zákonného zástupcu k zápisu maloletého do tejto základnej školy.

2.2. K otcom navrhovanej zmene úpravy rodičovských práv a povinností tak, aby bol mal. D. zverený do jeho výchovy, odvolací súd uviedol, že matka v celom rozsahu zabezpečuje starostlivosť o maloletého vo vzťahu k zabezpečeniu zdravotnej starostlivosti, vykonáva návštevy u lekára, riadnym spôsobom zabezpečuje, aby dieťa mohlo absolvovať vzdelávací proces v škole. Prebieha aj stretávanie otca s maloletým v zmysle rodičmi uzatvorenej dohody, ktorá bola súdom posúdená a schválená ako prospešná pre dieťa. Skutočnosti uvádzané otcom, že dochádza k fyzickému napádaniu a týraniu zo strany matky alebo jej partnera, preukázané neboli. V tejto súvislosti odvolací súd považoval za dostatočné vykonanie jednotlivých dôkazov, ktoré mal súd k dispozícii, bez toho, aby bolo opakovane nariadené znalecké dokazovanie, ktorému by sa mal podrobiť maloletý, prípadne rodičia. Skutkový stav, ktorý zistil súd prvej inštancie, bol postačujúci pre prijatie záverov bez potreby vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania.

2.3. Odvolací súd uzavrel, že v odvolaní otec maloletého dieťaťa neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by neboli preskúmané súdom prvej inštancie, resp. ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav odvolacím súdom, preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

2.4. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 CSP v spojení s § 52 CMP a vyslovil, že žiadny z účastníkov nárok na náhradu trov odvolacieho konania nemá.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec dovolanie, ktorého prípustnosť dôvodil z § 420 písm. e), § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku.

3.1. V prvom rade tvrdil, že najneskôr na pojednávaní dňa 01. 06. 2023 bol sudca okresného súdu JUDr. Peter Majcher zaujatý z dôvodu jeho pomeru k právnomu zástupcovi otca JUDr. Andrejovi Garovi, o čom svedčia v dovolaní uvádzané prednesy sudcu na pojednávaní vyjadrujúce antipatiu a nepriateľský postoj sudcu k právnomu zástupcovi otca. Nakoľko vylúčenie sudcu nastáva zo zákona, ak sú tu dôvody na jeho vylúčenie, nie až rozhodnutím o vylúčení, otec má za to, že pojednávanie dňa 01. 06. 2023 viedol vylúčený sudca, ktorý na tom istom pojednávaní aj meritórne rozhodol. Otec sa až do oboznámenia dňa 18. 10. 2023 so zvukovým záznamom z pojednávania o zaujatosti sudcu nemohol riadne dozvedieť.

3.2. Porušenie svojho práva na spravodlivý proces otec maloletého (ďalej aj „dovolateľ“) videl v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa vôbec nevysporiadal s námietkou nesprávneho obsadenia súdu, nevyjadril sa k neprístupneniu nahrávky z pojednávania do uplynutia lehoty na podanie odvolania otcovi maloletého, k doručovaniu uznesenia Krajského súdu v Žiline, nedoručeniu listín zásadného významu vo veci otcovi, k absencii odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie ohľadom svojvoľného premiestnenia maloletého matkou bez súhlasu otca ani k námietke nesúladu zisteného skutkového stavu s vykonanými dôkazmi s ohľadom na súdom konštatovanú neexistenciu zmeny pomerov u maloletého. Odvolací súd sa relevantne nevyjadril ani k otázke otca, či nemalo byť nariadené znalecké dokazovanie, ktoré navrhol. Za procesne nesprávny postup označil otec dieťaťa skutočnosť, že pri jeho námietkach v súvislosti s premiestnením a zmenou bydliska maloletého okresný súd uviedol, že odvolací súd už v súvislosti s miestnou príslušnosťou skonštatoval, že matka ako osoba, ktorej je maloletý zverený, má právo rozhodovať o bydlisku maloletého dieťaťa.

3.3. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ dôvodil, že rozhodnutia súdov nižších inštancií záviseli od vyriešenia právnej otázky, či zmena bydliska maloletého dieťaťa sa považuje za podstatnú vec súvisiacu s výkonom rodičovských práv a povinností podľa § 35 Zákona o rodine. Súdny nižších inštancií podľa otca uvedenú otázku vyriešili nesprávne ustálením, že o zmene bydliska môže rozhodovať samostatne rodič, ktorý má maloleté dieťa zverené do osobnej starostlivosti, a to bez súhlasu druhého rodiča. Podľa otca je zmenu bydliska nutné považovať v kontexte § 35 Zákona o rodine za podstatnú vec. Rodičovské práva a povinnosti sú budované na zásade rovnoprávnosti otca aj matky pri ich výkone. Ich výkon pritom nie je závislý od skutočnosti, či sú rodičia maloletého manželia ani od toho, či spolu žijú alebo či jeden z nich žije s dieťaťom v spoločnej domácnosti a druhý nie. V bežných veciach je oprávnený rozhodovať každý z rodičov samostatne, v podstatných veciach sa však musia dohodnúť a ak sa nedohodnú, rozhodne na návrh niektorého z nich

súd. Bežnými sú záležitosti vznikajúce pri uspokojovaní každodenných potrieb dieťaťa. K prelomeniu zásady rovnoprávného postavenia matky a otca možno pristúpiť len vo výnimočných prípadoch, a to keď jeden z rodičov nežije alebo nie je známy, nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, bol pozbavený výkonu rodičovských práv a povinností alebo ich výkon mu bol pozastavený alebo obmedzený. Otec maloletého nespadá pod žiadny z uvedených prípadov. Konanie jedného z rodičov, ktorý bez súhlasu druhého rodiča zmení miesto pobytu mal. dieťaťa je v zmysle uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 40/2019 protiprávnym v tom zmysle, že porušuje výkon práv a povinností druhého rodiča a je konaním v rozpore s najlepším záujmom maloletého dieťaťa.

4. Matka maloletého prostredníctvom svojho právneho zástupcu vo vyjadrení k dovolaniu otca uviedla, že otcom uvedené konkrétne citácie zákonného sudcu prednesené na pojednávaní 01. 06. 2023, ktoré vyhodnocuje ako prejav nepriateľského vzťahu k jeho právnenému zástupcovi aj k samotnému otcovi, boli absolútne korektné s poukazom na povinnosť súdu viesť strany sporu k zmierlivému vyriešeniu sporu v zmysle čl. 7 ods. 2 CSP. Konajúci súd je oprávnený viesť zúčastnené strany k rešpektovaniu záujmu maloletého dieťaťa. Podľa vnímania matky bol prednes zákonného sudcu mienený práve v tomto koncepte. Záujem dieťaťa vnímajú strany diametrálne odlišne. Matka z postavenia účastníka konania vnímala procesný postup obidvoch konajúcich súdov ako zákonný. K tvrdeniu otca, že sa nestotožňuje s konštatovaním súdu, že nedošlo k zmene pomerov odôvodňujúcej zmenu pôvodnej úpravy výkonu rodičovských práv a povinností matka uviedla, že oproti podmienkam, v ktorých bola uzatvorená dohoda rodičov schválená súdom sa nezmenilo v pomeroch rodičov a maloletého nič. Už v čase schválenia uvedenej dohody matka aj maloletý prechodne žili v súčasnom bydlisku v obci G.. Súd správne vyhodnotil, že vykonanie znaleckého dokazovania nie je potrebné a žiaduce s ohľadom na čl. 17 CSP a súd rozhodnutím nevykonať znalecké dokazovanie chránil záujem maloletého. Skutkový stav bol zistený dostatočne aj bez vykonania takéhoto dôkazu. Argumentácia otca, že matke neudelil súhlas k presťahovaniu mal., je irelevantná, nakoľko v rámci územia štátu, v ktorom sa dieťa obvykle zdržiava, súhlas nie je potrebný. V opačnom prípade by dochádzalo k neprimeranému zásahu do práva matky na rozhodnutie o vlastnom mieste pobytu, lebo súhlas otca by sa neudeloval len pre maloleté dieťa, ale vlastne aj pre matku. Styku otca s maloletým matka nezamedzuje. Bol to otec, kto na poslednú chvíľu ustúpil od pôvodnej dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vo vzťahu ku ktorej mala matka prioritne záujem riešiť svoje bývanie v G.. Po tomto kroku otca bola nútená presťahovať sa do nehnuteľnosti patriacej jej matke v G.. Navrhla zamietnutia dovolania.

5. Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa sa k dovolaniu nevyjadril.

6. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Dovolací súd musí v prvom rade dôrazne pripomenúť začiatok druhej vety čl. 4 základných princípov Civilného mimosporového poriadku, v zmysle ktorého ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme. Inak povedané, vo veciach starostlivosti o maloletých musia byť súdy v každom štádiu konania vedené pri ich rozhodovaní najlepším záujmom maloletého dieťaťa.

9.1. Aj podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktorým je Slovenská republika viazaná, prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi,

je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť).

9.2. Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 13 (2011) o práve na ochranu pred všetkými formami násillia upozornil, že „posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa zo strany dospelého nesmie prekonať povinnosť rešpektovať všetky práva dieťaťa vyplývajúce z Dohovoru“. Hmotné právo koncepcie najlepšieho záujmu zakladá právo dieťaťa na posúdenie jeho najlepšieho záujmu a jeho prvoradé zohľadnenie v situácii, keď sa s cieľom rozhodnúť o danej veci posudzujú rôzne záujmy.

9.3. Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29. 05. 2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (č. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa) obsah komplexného pojmu na najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov a prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je teda jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami, napríklad vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahrňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násillia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

9.4. Aj v kontexte potenciálneho oddelenia dieťaťa od jeho rodiča je nevyhnutné uskutočniť posúdenie a určenie najlepšieho záujmu dieťaťa (čl. 9, 18 a 20 Dohovoru o právach dieťaťa). Dohovor chráni právo dieťaťa na rodinný život. Dieťa oddelené od rodiča má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho alebo jej najlepším záujmom (čl. 9 ods. 3).

10. Z ustanovenia § 420 písm. e) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

11. Vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu dovolací súd považuje za potrebné najprv uviesť, že integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (fair trial) tak, ako je vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) je garancia, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca.

12.1. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu sa podľa judikatúry Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva posudzuje v dvoch krokoch, a to prostredníctvom tzv. subjektívneho a objektívneho testu nestrannosti.

12.2. Cieľom subjektívneho testu je zistiť, aké je osobné presvedčenie alebo záujem dotyčného sudcu v danom prípade (porov. rozsudok Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva z 15. decembra 2005 vo veci Kyprianou v. Cyprus, sťažnosť č. 73797/01, § 118), teda či sudca je alebo nie je vnútorne zaujatý voči strane sporu, a to bez ohľadu na dôvody tejto zaujatosti. V tomto poňatí je nestrannosť predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný, psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahŕňa vzťah alebo pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo zúčastneným osobám - § 49 ods. 1 CSP). Uplatňuje sa pritom vyvrátiteľná domnienka nestrannosti sudcu - platí, že sudca je považovaný za (subjektívne) nestranného, pokiaľ nie je preukázaný opak. Hoci ide o test subjektívnej nestrannosti, uvedenú domnienku možno vyvrátiť len objektívnym spôsobom; subjektívne stanovisko sudcu ani strany sporu k tomu nie je dostačujúce.

12.3. V rámci objektívneho testu sa skúma, či osoba sudcu poskytuje dostatočné záruky, vylučujúce akúkoľvek oprávnenú pochybnosť o jeho nestrannosti. Nutné je zistiť, či existujú skutočnosti, ktoré by mohli vzbudiť oprávnenú pochybnosť o nestrannosti sudcu, ale nie je potrebné zaoberať sa ich skutočným vplyvom na osobné presvedčenie sudcu v danom prípade. Nestačí, že sa sudca subjektívne necíti byť zaujatý vo vzťahu k stranám sporu (ich zástupcom) či vo vzťahu k sporu, ale i pri objektívnom nazeraní musia byť vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Inými slovami,

nejde len o hodnotenie subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti alebo necíti byť zaujatý, ale o objektívnu úvahu, či - vzhľadom na okolnosti prípadu - možno mať za to, že by sudca mohol byť zaujatý. V tomto ohľade môže mať i zdanie istú dôležitosť, lebo v stávke je dôvera, ktorú súdy v demokratickej spoločnosti musia u verejnosti vzbudzovať (porov. Ľalík, M. - Ľalík, T.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2019, s. 164 a nasl.).

13. Názor strán sporu (účastníkov mimosporových konaní) na nestrannosť sudcu môže byť podnetom na jej skúmanie, ale o nezaujatosti sudcu je potrebné rozhodovať na základe vyššie uvedených kritérií subjektívneho a objektívneho testu. Sudca sa nesmie uspokojiť s tým, že sa subjektívne necíti zaujatý, ale vždy sa musí zaoberať aj otázkou, či s ohľadom na jemu známe okolnosti prípadu sú vylúčené oprávnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

14. Civilný sporový poriadok poskytuje stranám sporu prostriedky, ktorými sa môžu práva na nezaujatého sudcu domáhať. Jedným z týchto prostriedkov je námietka zaujatosti podaná podľa § 52 a nasl. CSP. Okrem námietky zaujatosti môžu strany sporu podať i odvolanie zdôvodnené tým, že rozhodoval vylúčený sudca [§ 365 ods. 1 písm. c) CSP]. Na vadu spočívajúcu v tom, že rozhodoval vylúčený sudca prihliada i dovolací súd v zmysle dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. e) CSP.

15. Pri posudzovaní opodstatnenosti dovolacej námietky uplatnenej podľa § 420 písm. e) CSP vychádzal dovolací súd z ustanovenia § 49 ods. 1 CSP, z ktorého vyplýva, že sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Účelom tohto ustanovenia je nestranné prejednanie sporu, nezaujatý prístup súdu k stranám sporu (účastníkom konania) alebo k ich zástupcom a tiež predídienie možnosti neobjektívneho rozhodovania. Tomu zodpovedá právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu k sporu (prejednávanéj mimosporovej veci) alebo jeho osobného vzťahu k stranám sporu (účastníkom mimosporového konania), prípadne k ich zástupcom, ktorý by mohol ovplyvniť jeho objektívny pohľad na spor (vec), a preto objektívne vyvoláva pochybnosti o jeho nezaujatosti. Pomer sudcu k sporu (veci) je daný najmä vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu (veci) a rozhodnutia v spore (vo veci).

16. Nezávislosť, nestrannosť a odbornosť (kvalifikácia) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a sledujú význam riadneho naplnenia (poskytovania) spravodlivosti. Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru, ktoré rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu (účastníkom konania), prípadne k ich zástupcom. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov - uplatňuje sa tu teória zdania nezaujatosti. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k sporu (prejednávanéj veci) a k stranám sporu (účastníkom mimosporového konania). Posúdenie nestrannosti sudcu potom nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim je, či obava strany sporu (účastníka konania) je objektívne oprávnená. Relevantnou je len obava z nedostatku nestrannosti založená na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

17. Dovolateľ vyvodzoval zaujatosť sudcu prejednávajúceho spor na okresnom súde jeho pomerom (nepriateľským postojom) prezentovaným na pojednávaní konanom dňa 01. júna 2023 k právnomu

zástupcovi otca maloletého D. JUDr. Andrejovi Garovi, o ktorom sa podľa jeho tvrdenia nemohol riadne dozvedieť až do obdržania zvukového záznamu z tohto pojednávania dňa 18. októbra 2023. K tomu dovolací súd iba okrajovo poznamenáva, že na pojednávaní konanom dňa 01. júna 2023, ako vyplýva z písomne vyhotovenej zápisnice, boli prítomní ako otec maloletého, tak jeho právny zástupca a ich účasť bola aktívna. Ak preto nadobudli odôvodnené pochybnosti, že vec prejednal a rozhodol sudca, ktorý nebol nezaujatý, otec ako účastník konania zastúpený advokátom mal a mohol vzniesť v zákonnej lehote kvalifikovanú námietku zaujatosti. Tvrdenie, že tak otec resp. jeho právny zástupca mohol urobiť až po doručení zvukového záznamu z pojednávania, hoci na ňom boli prítomní, vnímali jeho priebeh a vyjadrenia všetkých účastníkov aj osôb zúčastnených na konaní (vrátane sudcu prejednávajúceho vec) a reagovali na ne, nevznieva presvedčivo. V podaní z 18. 10. 2023 označenom ako „Oznámenie nových skutočností k postupu prvoinštančného súdu v právnej veci vedenej na Okresnom súde Martin sp. zn. 9P/230/2022, doplnenie odvolania“ otec konajúci prostredníctvom advokáta opäť (a to posudzujúc podanie aj podľa jeho obsahu s poukazom na § 124 CSP) explicitne námietku zaujatosti nevzniesol, keď uviedol, že sudca Mgr. Peter Majcher sa mal vylúčiť z prejednávania tejto veci sám (zrejme mal na mysli postup podľa § 50 ods. 1 CSP, kedy sudca prejednávajúci spor, ktorý zistí skutočnosť, pre ktoré je vylúčený, tieto bezodkladne oznámi predsedovi súdu a ten rozhodne o jeho vylúčení, pozn. dovolacieho súdu). Navyše, odvolací súd o odvolaní rozhodol skôr, už dňa 05. októbra 2023, preto sa vo vydanom rozsudku týmto podaním otca z 18. októbra 2023 zaoberať (a vysporiadať sa s ním v obsahu písomného vyhotovenia rozsudku) nemohol.

18. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP odkazoval dovolateľ na rozhodnutie najvyššieho súdu z 21. augusta 1997 sp. zn. 3Cdo/153/1996, publikované ako judikát č. R 59/97. Právna veta uvedeného rozhodnutia vydaného za účinnosti predošlej procesnej právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku (ktorá ku dňu 21. augusta 1997 neľimitovala vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania nijakou lehotou, ako tomu bolo od 01. 09. 2003 a ako je tomu v súčasnosti) znie: „Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti“. Predmetom posudzovania najvyššieho súdu v uvedenom konaní bola prípustnosť dovolania v situácii, v ktorej sa odvolací súd nezaoberal v odvolacom konaní vznesenou námietkou zaujatosti sudcu prvoinštančného súdu s odôvodnením, že tento sudca odišiel z justície a dokazovať jeho zaujatosť v čase rozhodovania by bolo kontraproduktívne; dovolateľ v dovolaní zopakoval, že v spore rozhodoval zaujatý sudca a uviedol dôvody, z ktorých túto skutočnosť vyvodzuje. Najvyšší súd tiež uviedol, že inštitút vylúčenia sudcu je objektívnou procesnou kategóriou, a tým i na rozhodovaní podľa ustanovenia § 16 ods. 1 O.s.p. (t. j. rozhodovaní o vylúčení sudcu na základe podanej námietky zaujatosti, pozn. dovolacieho súdu) zásadne nezávislou. Vylúčenie sudcu totiž nastáva priamo zo zákona a nie až výrokom nadriadeného súdu. Preto tiež má sudca oznamovaciu povinnosť o svojom vylúčení (§ 15 O.s.p.). Odvolací i dovolací súd k vylúčeniu sudcu prihliadnu z úradnej povinnosti a posudzujú ho bez ohľadu na to, či skutočne bolo o vylúčení rozhodnuté podľa § 16 O.s.p.

19. V posudzovanej veci sudca, ktorý vec prejednával a rozhodol na súde prvej inštancie nezistil skutočnosť, pre ktoré je vylúčený, inak by ich bezodkladne musel oznámiť predsedovi súdu (§ 50 ods. 1 CSP). Otec námietku zaujatosti tohto sudcu nevzniesol (argumentujúc len tým, že sudca sa mal sám vylúčiť, čo, ako je uvedené zhora, nie je v civilnom procese možné) do ukončenia odvolacieho konania ani v dovolacom konaní (nehovoriac o povinnosti strany sporu/účastníka konania uplatniť námietku zaujatosti, na rozdiel od právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku, najneskôr do siedmich dní, odkedy sa dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený - § 53 CSP).

20. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. e) CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - porušenia dovolateľovho práva na spravodlivý proces v dôsledku zaťaženia odvolacieho konania vadou zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP], ktorá mala spočívať v

nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu.

21.1. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody týkajúce sa skutkovej aj právnej stránky veci, na ktorých svoje rozhodnutie založil (napr. III. ÚS 107/07). Ak právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

21.2. Všeobecný súd v odôvodnení rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Ani v opravnom konaní súd nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom odvolacieho preskúmania (II. ÚS 78/05).

22.1. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry a obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných otázok, či už z hľadiska skutočného stavu veci, alebo z hľadiska právneho. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP je vo všeobecnosti možné považovať to, že odvolací súd rozhodnutie neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, avšak v tomto prípade tomu tak nie je. Odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, keď mal za to, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie, ktorého výsledky náležite zhodnotil, na skutkové zistenia aplikoval správne právne predpisy, z vykonaného dokazovania vyvodil správny právny záver a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. Z obsahu preskúmaného rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Odvolací súd síce stručným, ale jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu záverov súdu prvej inštancie a jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený či arbitrárny. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) obsahuje jasné vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých založil svoje rozhodnutie.

22.2. K dovolaciemu tvrdeniu otca, že sa odvolací súd nevysporiadal s námietkou nesprávneho obsadenia súdu dovolací súd opakuje (viď posledný riadok 17. bodu tohto rozsudku), že odvolací súd o odvolaní rozhodol 05. októbra 2023, preto sa v rozsudku nemohol zaoberať neskorším podaním otca z 18. októbra 2023.

22.3. K odvolacím námietkam relevantným pre meritum veci sa odvolací súd vyjadril. Konkrétne tvrdeným svojvoľným premiestnením maloletého (v zmysle jeho presťahovania, pozn. dovolacieho súdu) matkou bez súhlasu otca sa odvolací súd zaoberal v bode 8. odôvodnenia rozsudku (z ktorého napokon dovolateľ cituje na str. 11 v bode 2.4.4. dovolania) uvedúc, že zmena bydliska maloletého nie je v rozpore so záujmami maloletého a matka túto zmenu vykonala bez toho, aby zasiahla do oprávnených záujmov a práv otca dieťaťa, keď vzhľadom na realizovaný styk nedošlo k odlúčeniu maloletého od otca v situácii, keď už v čase schvaľovania rodičovskej dohody (ktorou sa rodičia dohodli na zverení

maloletého do osobnej starostlivosti matky, pozn. dovolacieho súdu) matka maloletého bývala v G.. Z uvedeného záveru súdov nižších inštancií vyplýva, že ak okresný alebo odvolací súd v tejto súvislosti poukázali aj na obsah uznesenia, ktorým bola ustálená miestna príslušnosť Okresného súdu Martin na konanie (uvedúc, že odvolací súd už v súvislosti s miestnou príslušnosťou skonštatoval, že matka ako osoba, ktorej je maloletý zverený, má právo rozhodovať o bydlisku maloletého dieťaťa), čo dovolateľ označil za procesne nesprávny postup, nejde o nosný dôvod, na ktorom by bolo založené ich rozhodnutie o uvedenej otázke, vyžadujúci špecifickú odpoveď odvolacieho súdu.

22.4. Dovolateľ videl nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu aj v tom, že tento nezaujal postoj ani k odvolacej námietke nesúladu zisteného skutkového stavu s vykonanými dôkazmi vo vzťahu k súdmi konštatovanej neexistencii zmeny pomerov u maloletého. Dovolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa v rámci zisťovania skutočného (nie skutkového, pozn. dovolacieho súdu) stavu veci (čl. 6 základných princípov Civilného mimosporového poriadku a § 35 Civilného mimosporového poriadku) zaoberal hlavnými argumentmi otca k zmene úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, ktoré v odôvodnení rozsudku (37. bod) rozdelil do troch skupín (týranie a neprimerané trestanie maloletého, svojvoľné premiestnenie maloletého a vyjadrenia maloletého o tom, že chce bývať s otcom) a každú z nich analyzoval a konfrontoval s vykonanými dôkazmi (body 39. až 42. odôvodnenia rozsudku) nezistiac dôvody pre vydanie otcom požadovaného rozhodnutia (44. bod odôvodnenia rozsudku). Odvolací súd (v záverečnej časti 8. bodu odôvodnenia jeho rozsudku) vychádzal zo záverov súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP), ktorý nezistil dôvody, pre ktoré by takáto zmena bola prospešná dieťaťu a doplnil, že matka starostlivosť o maloletého zabezpečuje aj z hľadiska jeho zdravotného stavu a vzdelávania. Stretávanie sa otca s maloletým prebieha v zmysle rodičmi odsúhlasenej dohody, ktorá bola súdom posúdená a schválená ako prospešná pre dieťa. Tvrdenia otca, že dochádza k fyzickému napádaniu a k týraniu mal. zo strany matky alebo jej partnera, preukázané neboli. Žiada sa doplniť, že súdy pri posudzovaní, či došlo k zmene pomerov mal. D. v podobe zmeny jeho bydliska vychádzali aj zo skutočností, že v čase schvaľovania rodičmi uzatvorenej rodičovskej dohody o. i. aj o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky, ktorej zmenu otec v posudzovanej veci navrhol, bolo bydlisko matky v obci G.Š., kde sa už zdržiaval aj maloletý.

22.5. Otec tiež v dovolaní namietol, že odvolací súd sa relevantne nevyjadril ani k otázke, či nemalo byť nariadené ním navrhnuté znalecké dokazovanie. V predposlednej a poslednej vete 8. bodu odôvodnenia svojho rozsudku odvolací súd uviedol: „V tejto súvislosti aj odvolací súd považuje za dostatočné vykonanie jednotlivých dôkazov, ktoré mal súd k dispozícii bez toho, aby bolo opakovaně nariadené znalecké dokazovanie, ktorému by sa mal podrobiť maloletý, prípadne rodičia. Skutkový stav, ktorý zistil súd prvej inštancie, bol postačujúci pre prijatie záverov súdu bez toho, aby bolo potrebné vykonať ďalšie znalecké dokazovanie“. Odvolací súd sa teda v odôvodnení svojho rozsudku k problematike nastolenej dovolateľom vyjadril jasne a dostatočne.

22.6. Vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu rozsudku odvolacieho súdu dovolateľ napokon namietal, že sa odvolací súd nevyjadril k nesprístupneniu nahrávky z pojednávania konaného 01. júna 2023 do uplynutia lehoty na podanie odvolania otcovi maloletého, k doručovaniu (bližšie neoznačeného) uznesenia Krajského súdu v Žiline a k nedoručeniu listín zásadného významu vo veci otcovi (dovolací súd zo súdneho spisu zistil, že obsah všetkých zásadných listinných dôkazov nachádzajúcich sa v súdnom spise bol podľa zápisnice o pojednávaní oboznámený na pojednávaní konanom 01. 06. 2023). Dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd dbajúc na najlepší záujem mal. D. v odôvodnení rozsudku uviedol dostatočné a relevantné dôvody týkajúce sa skutočného stavu aj právnej stránky veci, na ktorých svoje rozhodnutie (v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie) založil. Právne závery súdov vyplývajú z dokazovaním zisteného skutočného stavu veci. Odvolací súd sa dostatočne a logicky vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a s odvolacími námietkami. Ak nereagoval na zhora uvedené námietky otca maloletého, táto skutočnosť nezakladá vadu zmatečnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože odvolací súd jasne vysvetlil kľúčové dôvody, ktoré opodstatňovali rozhodnutie vo veci samej.

23. Konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté ani dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, preto dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

24. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

25. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by dovolateľ mal a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť potrebu, aby odvolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26. Dovolaateľ tvrdil, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na nesprávnom výklade § 35 Zákona o rodine a rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, či zmena bydliska maloletého dieťaťa sa považuje za podstatnú vec súvisiacu s výkonom rodičovských práv a povinností podľa § 35 Zákona o rodine. Dovolací súd v dovolacom prieskume zistil, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o tom, či existujú dôvody na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. D. zaoberal tromi hlavnými bodmi argumentácie otca (v podrobnostiach viď bod 22.4. tohto rozsudku odvolacieho súdu); jedným z nich bolo aj tvrdenie o svojvoľnom premiestnení (zмене bydliska) maloletého jeho matkou bez súhlasu otca. Okresný súd a v zhode s ním aj súd odvolací mali ustálené, že bolo v kompetencii matky ako osoby, ktorej bolo mal. dieťa zverené do osobnej starostlivosti, rozhodnúť o bydlisku maloletého dieťaťa. Táto otázka však nebola rozhodujúcou (bola len čiastkovou) pre záver o nenaplnení podmienok pre zmenu osobnej starostlivosti. Inými slovami, súdy nižších inštancií nepristúpili k zmene osobnej starostlivosti o mal. iba na základe odpovede na uvedenú otázku, ale aj preto, že nebola preukázaná pravdivosť tvrdení otca o týraní a neprimeranom trestaní maloletého a hodnotené boli aj vyjadrenia maloletého (milujúci obidvoch rodičov uvádza veci, ktoré rodičia chcú počuť).

27. Dovolací súd konštatuje, že takto dovolateľom predstretá dovolacia otázka nebola pre rozhodnutie sporu rozhodujúca, pretože odvolací súd (a ani súd prvej inštancie) na nej (iba a len) nezačal svoje rozhodnutie. Zodpovedanie danej otázky dovolacím súdom by preto nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Cieľom konania pred dovolacím súdom je poskytnúť dotknutej strane reálnu ochranu jej práva, nie riešiť teoretické alebo akademické otázky. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska § 421 ods. 1 CSP. V takom prípade dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 nielenže nie je dôvodné, ale nie je ani prípustné. Dovolací súd sa preto takto vymedzenou právnou otázkou nezaoberal.

28. S poukazom na uvedené dôvody dovolací súd uzatvára, že dovolanie podľa § 420 písm. e), f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je prípustné, nakoľko dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, čo by bolo dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Vzhľadom na nedôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ale dovolací súd dovolanie zamietol ako celok podľa § 448 CSP.

29. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (§ 52 CMP), ktoré prebehlo na základe dovolania podaného otcom maloletého dieťaťa.

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.